

נס פך השמן של אליהו, של אלישע ושל המכבים

1. ספר חשמונאים א פרק ד:

(נא) ויהי ביום החמשי ועשרים לחודש התשיעי הוא כסלו בשנת שמונה וארבעים ומאה וישכימו בבקר ויעלו עלות על המזבח החדש כמשפט: (נב) ויחנכו את המזבח בעצם היום אשר טמאו אותו הגוים, ויהללו לה' בשירים ובכינורות בחלילים ובמצלצלים: (נג) ויפלו על פניהם וישתחוו לה' על אשר נתן להם עז ותשועה: (נד) ויחוגו את חנוכת המזבח שמונת ימים ויעלו עולות ותודות בשמחת לבבם: (נה) ויפארו את פני ההיכל בעטרות ובמגיני זהב ויחטאו את השערים ואת לשכות הכוהנים, וישימו את הדלתות: (נו) ותהי שמחה גדולה בכל העם כי גלל ה' את חרפת הגוים מעליהם: (נז) ויצווה יהודה ואחיו וכל קהל ישראל לחוג את חנוכת המזבח ביום החמישה ועשרים לחדש כסלו שמונת ימים מדי שנה בשנה בהלל ובתודה לה':

2. ספר חשמונאים ב פרק י:

(ח) ומאת ה' היתה זאת לחטא את הבית בעצם היום ההוא אשר טמאו אותו הגוים והוא יום העשרים וחמשה לירח כסלו: (ט) ויחוגו חג לה' שמונת ימים כימי חג הסכות ויזכרו את הימים מקדם בחגם את חג הסכות בהרים ובמערות ויתעו בשימון כבהמות שדה: (י) ויקחו ערבי נחל וכפות תמרים וישירו שיר שבח והודיה לה' אשר נתן להם עז ותשועה לטהר את בית מקדשו: (יא) ויעבירו קול בכל ערי יהודה לחג את החג הזה מדי שנה בשנה:

3. קדמוניות היהודים ספר יב פרק ז:

ויהודה חגג עם בני עירו את חידוש הקרבנות בבית המקדש במשך שמונה ימים, ולא הניח שום צורה של שמחה, אלא הטיב לבם בזבחים מפוארים שעלו בדמים מרובים, וכיבד את א-להים בשירי תהילות ומנגינות עלי נבל ושימח את העם. וגדולה כל כך הייתה חדותם על חידוש מנהגיהם, שניתנה להם הרשות לאחר זמן רב, בלי שציפו לכך, לעבוד את א-לוהיהם, עד שחוקקו חוק לדורות אחריהם לחוג את חידוש העבודה במקדש במשך שמונה ימים. ומאותו זמן ועד היום הננו חוגגים את החג וקוראים לו (חג) האורים. ונראה לי, שנתנו את הכינוי הזה לחג, משום שאותה הזכות (לעבוד את א-להינו) הופיעה לנו בלי שנקווה לה.

4. מגילת תענית (נועם) הסכוליון נוסח פ:

והלא חנכה שעשה שלמה אינה אלא שבעה שני' כי חנכת המזבח שבעת ימים והחג שבעת ימים, מה ראו לעשות זאת שמונה? אלא בימי יון נכנסו בני חשמונאי להר הבית ושבעה שפודין של ברזל היו בידיהן וחפום בבעץ, והיו מתעסקין בהם כל שמונה.

5. פסיקתא רבתי (איש שלום) פיסקא ב - מזמור שיר חנוכת ד"ה ילמדנו רבינו נר:

ולמה מדליק נרות בחנוכה אלא בשעה שנצחו בניו של חשמונאי הכהן הגדול למלכות יון שנאמר ועוררת בניך ציון על בניך יון (זכריה ט' ג) נכנסו לבית המקדש מצאו שם שמונה שפודין של ברזל וקבעו אותם והדליקו בתוכם נרות.

6. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב:

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בל"ה בכסליו יומי דחנוכה תמניא אינון, דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה.

7. תפילת על הניסים:

בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך. ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם, דנת את דינם, נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים, ורבים ביד מעטים, וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך, ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך, ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופורקן כהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר ביתך, ופינו את היכלך, וטיהרו את מקדשך, והדליקו נרות בחצרות קודשך, וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו, להודות ולהלל לשמך הגדול.

8. מלכים א פרק יז:

(א) ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדת לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי: ס (ב) ויהי דבר ה' אליו לאמר: (ג) לך מזה ופגית לך קדמה ונסתרת בנחל כרית אשר על פני הירדן: (ד) והיה מהנחל תשתה ואת הערבים צויתי לכלכלך שם: (ה) וילך ויעש כדבר ה' וילך וישב בנחל כרית אשר על פני הירדן: (ו) והערבים מביאים לו לחם ובשר בבקר ולחם ובשר בערב ומן הנחל ישתה: (ז) ויהי מקץ ימים וייבש הנחל כי לא היה גשם בארץ: ס (ח) ויהי דבר ה' אליו לאמר: (ט) קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך: (י) ויקם וילך צרפתה ויבא אל פתח העיר והנה שם אשה אלמנה מקששת עצים ויקרא אליה ויאמר קחי נא לי מעט מים בכלי ואשתה: (יא) ותלך לקחת ויקרא אליה ויאמר לקחי נא לי פת לחם בידך: (יב) ותאמר חי ה' אלהיך אם יש לי מעוג כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפחת והנני מקששת שנים עצים ובאתי ועשיתיהו לי ולבני ואכלנהו ומתנו: (יג) ויאמר אליה אלהו אל תיראי באי עשי כדברך אך עשי לי משם ענה קטנה בראשנה והוצאת לי ולך ולבגד תעשי באחרונה: ס (יד) כי כה אמר ה' אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תתן תת ה' גשם על פני האדמה: (טו) ותלך ותעשה כדבר אלהו ותאכל הוא היא והיא והוא וביתה ימים: (טז) כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כדבר ה' אשר דבר ביד אלהו:

9. מלכים ב פרק ד:

(א) ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע לאמר עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה גרא את ה' והנשה בא לקחת את שני ילדי לו לעבדים: (ב) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי מה יש לך בבית ותאמר אין לשפחתך כל בבית כי אם אסוף שמן: (ג) ויאמר לך שאלתי לך כלים מן החוץ מאת כל שכנך שכנך כלים רקים אל תמעיטי: (ד) ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך ויצקת על כל הכלים האלה והמלא תסיעי: (ה) ותלך מאתו ותסגר הדלת בעדה ובעד בניה הם מגשים אליה והיא מיצקת מוצקת: (ו) ויהי כמלאת הכלים ותאמר אל בנה הגישה אלי עוד כלי ויאמר אליה אין עוד כלי ויעמד השמן: